

Delavci izhajajo vsak drug petek: datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.—. Posamezna številka 80 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljate na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Šelburgova ulica št. 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po eno Krono, pri trikratni po 95 vinarja, pri šestkratni po 90 vin., pri celoletnih objavah po 85 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mmvrstica K 1.— Reklam. so pošt. nine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Strokovne organizacije — ali anarhosindikalizem?

Razlika med sindikalno in strokovno organizacijo je v tem, da strokovna organizacija organizira člane po strokah ne glede na njihovo politično prepričanje. Strokovna organizacija prepušča politične boje političnim strankam, dočim se sama bojuje za gospodarske koristi svojih članov. Sindikalna organizacija pa hoče opraviti kar vse sama s takozvano **direktno akcijo**. Praksa je pokazala, da sindikat v modernem razrednem boju ne vzdrži. Na Francoskem, v Italiji in Španiji so delavske sindikalne organizacije samostojno in ločeno organizirane od strokovnih organizacij. Dve desetletji nče predstavniki teh sindikatov teorijo direktne akcije. Vse pa, kar so dosedaj pretreli, je vselej skrahiralo, tako da igrajo ti sindikati le še podrejeno vlogo. Strokovne organizacije v teh deželah, ki so bile ustanovljene zaradi tega, ker sindikati svoje naloge niso izvršili, so si v kratkem času pridobile delavsko zaupanje. Vse važnejše postojanke so delavstvu priborile strokovne organizacije in sindikati so prisiljeni v vsaki akciji pridružiti se kot rep strokovnim organizacijam. V delavskem gibanju predvojne Srbije je predstavljal anarhosindikalizem bivši vseučiliški profesor dr. Sima Marković. V jedru je ostal svojemu prepričanju zvest do danes, čeprav je prevzel vodstvo komunistične stranke. Njegovemu delovanju je pripisovati, da je komu-

nistična stranka sprejela v svoj program točko, v kateri pravi, da so strokovne organizacije le podrejen organ politične stranke. Ta določba jasno kaže, da je tendenca ustvariti v Jugoslaviji anarhosindikalsko stranko, čeravno pod imenom komunizma. Temu se bo vsaka strokovna organizacija uprla, če hoče ostati svojemu programu zvesta. Že pred vojno, ko je obstojala samo ena proletarska stranka (Socijalno - demokratska) se je večkrat primerilo, da so se strokovne organizacije uprle prevelikemu vplivu politične stranke. Veljalo je vedno načelo, da naj vodi politične boje politična stranka, dočim so gospodarske boje vodile vedno le strokovne organizacije. V dokaz temu navajamo par slučajev. Borbo za osemurni delavnik so vodile vedno v prvi vrsti strokovne organizacije, katere so skušale v vsakem mezdnem gibanju skrajšati delavni čas. V tem boju jih je politična stranka s svojim časopisnim in parlamentarnim aparatom le podpirala.

Borbo za splošno in enako volilno pravico, je pa vodila vedno politična stranka dočim so jo strokovne organizacije podpirale. Torej delo je ostalo vedno lepo deljeno, energija enakomerno razdeljena, za to ni bilo nikdar zmešnjav, kar je imelo za posledico, precej lepe uspehe.

Da bo jasno na vse strani, lahko povemo, da nimamo nič proti temu, če katerakoli struja pomaga izvojevati to, kar imamo mi v našem programu. To smo

dokazali tudi z dejanji. Ko so se soc. demokrate borili v konstituenti za to, da pride osemurni delavnik, bolniško zavarovanje in slično v ustavo, smo jih mi radi moralno podpirali. Nasprotno če bi komunisti začeli na primer veliko akcijo proti brezposlici, bi prav gotovo vsak strokovničar se tega veselil in pomagal.

Torej v toliko smo pripravljani na sodelovanje. Da bi pa kdo naše strokovne organizacije izrabljal, in jim hotel komandirati, naj mu bo pa enkrat za vselej povedano, da jih bo dobil po prstih. Mi ostanemo strokovničarji in bomo vodili gospodarsko vojno proti kapitalizmu še naprej. Kdor pa hoče gospodarski in politični boj vreči v en koš, se bo moral organizirati v sindikate, katere ustanavlja »Centr. Radniško Sindikalno Veče« ali kakor se slovensko pravi v »Osrednji strokovni svet« v Belgradu.

Stavka mizarskih pomočnikov v Ljubljani.

Osrednje društvo lesnih delavcev je stavilo pri ljubljanskih mizarskih mojstvih zahtevo, da zvišajo le-ti svojemu delavstvu mezde za 20%. Mizarski mojstri — nekateri že prav objestni podjetniki-kapitalisti — so seveda zahtevo v tej obliki in višini odklonili. Stavili so predlog, da se kategorizirajo mezde mizarskih pomočnikov — seveda, da se kategorizirajo tako, kakor odgovarja najboljše računu podjetnikov.

LISTEK.

Jeseniška in guštajnska tovarna naj se premesti v Bosno.

Šef ministrstva za trgovino in industrijo, g. Savić, je napisal v belgrajskem »Trgovinskem Glasniku« članek, v katerem se zavzema za to, da se tovarni na Jesenicah in v Guštanjju premestita v Bosno. Svojo zahtevo utemeljuje z vojaškimi razlogi. V članku pravi, da bi bile v slučaju vojne te tovarne na milost in nemilost izročene sovražniku.

Kakor smo neprijatelji vsake vojne, se zavedamo, da dokler bo vladal svetovni kapitalistični sistem, toliko časa vojna nevarnost ne bo odstranjena. Iz tega sledi, da g. Savić ne misli popolnoma napačno. Vendar so pa tukaj še druga vprašanja, o katerih se bojimo, da g. Savić ni dovolj premišljeval. Premestitev tovarne kakršna je jeseniška je delo za več let. Kaj na primer bodo v tem času ti delavci delali, da si prislužijo skromni kruhek.

Neglede na to je tudi vprašanje kapitala za gradbo nove tovarne velike važnosti.

Tovarna sama bi ob današnji dragini veljala ogromne milijone. Poleg tega pa je treba pomisliti, da bo treba zidati za kakih 2000 delavcev primerna stanovanja, kajti v gozdu najbrže ne bodo hoteli prebivati. Zidati in opremiti bi bilo treba tudi šole za otroke in še celo vrsto drugih stvari. Vse to bi veljalo dobrih sto milijonov.

Pa če bi se premagale tudi vse te težkoče, bi, kakor rečeno, delavci med tem časom, da se vse to napravi, od zra-ka ne mogli živeti. Šli bi s trebulhom za kruhom in se na ta način raztepli na vse kraje.

Ko bi bila tovarna in drugo srečno dograjeno, bi pa delavskega kadra ne bilo. Brez izučenih delavcev pa ne gre. Sicer je resnica, da bi se jih nekaj dobilo nazaj, drugi bi se pa nadomestili s tujci. Ali kako deluje tovarna brez starega in zanesljivega kadra, nam kaže slučaj Putilovih tovarn v Rusiji. Te tovarne so do zadnje malenkosti nakupljene v tujini, ter so jih kot take premestili v Rusijo. Tedaj

so se pa pokazale posledice. Vsak moment je zastajalo delo, ker je primanjkovalo izvežbanih moči. Včasih je odpotovalo par profesionistov, pa je bil cel obrat v zastoju. Naročiti so si morali druge iz Nemčije in Francije, ker izučenega kadra v deželi ni bilo. Celih petnajst let so te tovarne živele v takih krizah in šele zadnja leta pred vojno se je stvar nekoliko izboljšala. Danes pa stoji stvar tako kakor je poročala komisija čeških kovinarjev, ki si je te tovarne ogledala, da je vse delo popolnoma zastalo. Sovjetska vlada se sicer trudi te velevažne obrate spraviti v tek, da bi vsaj vagone in lokomotive popravljali. Znano je, da na Ruskem umirajo stotisoči ljudi lakote v glavnem zaradi tega, ker je železniški park popolnoma uničen. Putilove tovarne pa, ki bi bile edine v Rusiji v stanu izboljšati promet pa stoje — v glavnem zato — ker jim manjka izučenega kadra delavcev.

G. Savić naj pazi, da tudi omenjenih tovarn ne pritira tako daleč. Boljša je industrija na meji, čeprav ogrožena od

Mezdana pogajanja niso uspela. Mizarski pomočniki so stopili v stavko.

Važno pa je vedeti: zakaj so se razbila ta mezdana pogajanja. Kajti, sedaj smo načeli novo fazo, novo dobo mezdnih bojev. Prvi slučaj, prvi tak pojav je ravno mizarska stavka.

Mizarski obrti se dosihmal ni slabo godilo. Bilo je v tej obrti dosti dela, za podjetnike dosti zaslužka, samo za delavstvo pa malo jela. Ljubljanski mizarski mojstri so uspešno konkurirali z zagrebško tovarišijo, vsaj so bili v dvojnem oziru na boljšem: cenejši les, nižje mezde.

Zato je v tem mezdnem gibanju izostal običajni, za naše razmere značilni ugovor: ne moremo povišati, ne zmoremo poviška!

Nasprotno! Izzvenelo je iz besed, iz govorov mizarskih mojstrov: radi bi povišali, pa povišati ne smemo! Smo organizirani, poslušati moramo Zvezo industrijev, ta na nam je vsako povišanje, vsako zboljšanje prepovedala.

S tem dejstvom je nesporno dokumentirano: Zveza industrijev je opustila pot sporazuma, prelomila običaj pogajanja in razpravljanja. Zveza industrijev je prešla v napad in izdala diktat.

Toda: Zveza industrijev ne diktira samo mizarijem. Zveza industrijev ukazuje sedaj vsem strokam; in njen diktat zadeva in bije vse delavstvo.

Zato je zadobila stavka mizarskih pomočnikov na važnosti, in izid stavke mizarskih pomočnikov bo odločilnega pomena za vse stroke.

Kaj mora storiti sedaj delavstvo?

To vprašanje si moramo staviti in na to vprašanje si moramo dati jasen in poudaren odgovor. Delavstvo se mora do zadnjega moža organizirati. Prepozna bodo potem vsa žalovanja in jadikovanja.

Industrijalci so danes organizirani in tam je polnoveljavnen rek: vsi za enega, eden za vse.

Mizarski podjetniki so rajši ob zaslužek, mizarski podjetniki trpe rajši škodo, kot da bi pustili Zvezo industrijev na cedilu, sklenili s pomočniki zadovoljivo pogodbo in začeli z delom ter vnovičnim zaslužkom.

Organizirano delavstvo pa bo podjetnikom prekrižalo račune, razbilo industrijsko diktaturo in doseglo bo za življenje in preživljanje zadostne mezde.

»sovražnika«, kakor pa nikjer. Kakor stvari stoje danes pa ne more iti več tako naprej.

Vodstvo teh tovarn nima nobene gotovosti, kdaj jim bodo iz Belgrada zavili vrat. Ta negotovost se kaže že tudi v vsem obratovanju. Tovarna dela toliko, da ne zaspi. Surovine se sproti nakupujejo, mesto da jih je v zalogi. Vsled tega odklanja tovarna tudi marsikatera naročila. Skratka, cel obrat stresa mrzlica. Kot posledica tega je smatrati tudi beraške plače delavcev.

Logično je, da delavci beže, nekateri v Nem. Avstrijo, drugi v Nemčijo in to zlasti dobri delavci, kateri dobe v tujini primerno eksistenco. Dejstvo je, da je izučeni delavcev vedno manj, čeravno jih nismo imeli nikdar preveč.

Če bo šlo tako naprej, bomo imeli kmalu nov vzrok za krizo v industriji — pomanjkanje izučeni delavcev. Morda bo ta vzrok najtežje odpraviti?

Naši zaupniki.

Stara naredba deželne vlade za Slovenijo določa, da morajo biti v vseh obratih tudi delavski zaupniki. Kaj naj ti zaupniki počno, kako daleč sega njih delokrog, tega naredba ne pove in tudi nobena kasnejših naredb ni načela tega vprašanja.

Zato imamo obrate, kjer podjetnik zaupnikov niti ne pozna. Imamo obrate, kjer se podjetniku samo zdi, da ima delavstvo v obratu tudi zaupnike.

Od nekdanj so se že trudile strokovne organizacije, ustvariti vez med organizacijo in delavstvom v obratih potom inštitucije, ki naj je imela v glavnem one naloge, ki jih določa nemško-avstrijski zakon obratnim svetom.

Mesto: korak naprej, pa smo napravili pri nas dva koraka nazaj.

Pomena zaupnikov se nismo zavedali, sistema zaupnikov nismo izvedli, stari, kratki naredbi deželne vlade nismo vdahnili življenja. Zato imajo v Nemški Avstriji danes že zakonite obratne svete, pri nas niti zaupnikov.

Par splošnih besed o pomenu zaupniške organizacije in pomenu obratnih svetov.

Najvažnejši problem, ki ga je spravila na dnevni red revolucija, je problem socializacije narodnega gospodarstva. Problem, da naj sledi političnemu osvobojenju tudi osvobojenje na gospodarskem polju. Problem, da naj razpolaga z delavno silo odslej celokupnost delavnih slojev in ne več samo peščica kapitalistov.

Prehoda iz kapitalističnega gospodarstva v socialistično gospodarstvo pa ne napravimo z enim samim korakom. Izpolniti moramo vse polno pogojev, da bomo napravili ta prehod brez škode za celokupnost.

In eden važnih pogojev je izklesana inštitucija obratnih svetov. Temeljna misel tega zakona je ta, da naj se izvede tovarniška ustava na ta način, da bo moglo delavstvo, zaposleno v tovarni, prevzeti brez bistvene škode za obrat in nemoteno obratovanje — soupravljanje podjetja in soodločevanje v podjetju.

To je glavna naloga obratnih svetov in v nič manjši meri tudi zaupniške organizacije.

Pa pustimo to glavno nalogo za danes na strani in premostrimo vse tiste neštivilne, davno nove, za eksistenco delavstva važne manjše naloge, ki jih naj vrši zaupnik, obratni svet v tovarni.

Zaupniki so interesni zastopniki delavstva. Zaupniki naj posredujejo v vseh sporih med delavstvom in podjetjem. Kdor dela v obratu, ve, koliko sporov se dnevno poraja, ve, da je mnogokrat brezpomemben spor med delavcem in mojstrom povod, da zleti delavec na cesto, in si mora iskati zopet dela. Spor, ki bi ga mogli in morali poravnati, preprečiti zaupniki.

Vse polno je prilik, da blagodejno posredujejo zaupniki. S posredovanjem ohranijo delavcu zaslužek, četudi trd in pičel, tovarno pa obvarujejo lahko velike škode.

Pri nas so znali podjetniki pri svojih kalkulacijah, poštenih in nepoštenih početih eliminirati vpliv zaupnikov. Dvojna je škoda za delavstvo: Prva škoda je ta, da je izročeno delavstvo, zaposleno v obratu na milost in nemilost volji in nevolji

podjetnika, delovodje in mojstrov. Druga škoda pa je ta, da je s tem zrušena tista brezpogojno potrebna vez med strokovno organizacijo in delavstvom. Imamo podružnice osr. društva. Toda: vse podrobnosti, vse posebnosti posameznih obratov morajo imeti v evidenci zaupniki pri nas, drugod obratni sveti.

Začeli bomo boj za obratne svete. Boj, ki ga bojevati moramo. Boj, ki je ravno tako potreben in nujen, kot je boj za zvišanje ali reguliranje mezd. Mi hočemo stopati naprej, mi moramo naprej. Prvi predpogoj napredka pa je, izvedba zaupniškega sistema, in kot posledica tega: zakonito priznani obratni sveti.

Danes reče lahko podjetnik pri vsaki intervenciji s strani zaupnikov: prijatelji, to vas pa prav nič ne briga. In — zaupnik tega ne more ovreči z zakonom.

Zakon mora očrtati delokrog zaupnikov, obratnih svetov, življenje zakonskim določilom pa moramo dati sami.

Podlaga za enotno delo v strokovnih organizacijah.

Ribič, ki želi vjeti sulca, ne bo deval na trnek mušice, temveč kri. Če želi vjeti lipana, ga bo lovil na mušice. Če želi organizacija pridobiti dobrih članov, jih ne bo pridobila s kričanjem, temveč s treznim delom. Tega bi se moral zavedati vsak naš zaupnik ob vsakem koraku, ki ga napravi. V tem oziru je bilo pri nas mnogo zagrešenega. Po prevratu so se zaleteli v naše organizacije mnogokrat elementi, ki nimaio z razrednim bojem nobene skupnosti. Zgodil se je slučaj, da so se v nekem kraju organizirali šoferji zato, ker jim delodajalec ni dal na razpolago avtomobila za privatne vožnje s prijateljicami. Drugi so se organizirali zopet zato, da bodo v tovarni lažje postopali. Tretji so hoteli, da jih organizacija podpira pri nacionalnem hujskanju. Četrtil so hoteli revolucijo — boj vseh proti vsem. Celotno vrsto novincev je prišlo v organizacijo, vsak pa je hotel doseči kaj drugega.

Je-li potem v taki organizaciji mogoče enotno nastopati?

Ne! — V vsaki taki organizaciji pride prej ali slej do razkola. Takoj že pri prvi akciji se pokaže, da je skupno delo nemogoče, ker vleče vsak na svojo stran. Iz navedenega sledi, da mora vsakdo, ki želi ustvariti enotno in bojzmožno organizacijo, organizirati člane na podlagi

enotnega programa.

Vsakemu delavcu, če želi vstopiti v naše organizacije, je treba podrobno razložiti naš program, naše cilje in pot do njih. Če mu ta program ugaja, naj vstopi v organizacijo in naj pomaga bojevati se za skupno stvar. Če mu na ne ugaja — naj gre! Ako bomo tako delali, bo zavladal v naših organizacijah kmalu najlepši red. Organizacije se ne bodo po nepotrebnem cepile, bratomorni boji, katerega je delavstvo do grla sito, bo prenehal. In to hočemo!

Iz tobač. tovarne v Ljubljani.

Blagoslov ali prokletstvo. Tobačno delavstvo že res ne ve, ali je mizerija, v kateri se nahaja, blagoslov, da tukaj strada in na onem svetu uživa ali pa je izkoriščanje. Da je tobačno delavstvo slabo plačano, to ve vsakdo, razen našega vodstva in monopolne uprave. Pol leta smo se borili za zvišanje plač izlepa in izgreda.

končno smo pa preleli cela dva dinarja dnevnega poviška. In glej! Skoro istočasno so nam začeli odtrgavati po 6 in 9 K za neki državni konsum, ki pa še ne vemo, kje je. Vrhutega je moka 1 K pri kilogramu dražja, milo, tobak itd., a pride še podraženje stanovanja. Vsaka temna luknja se najmanj trikrat podraži. Če računamo, vidimo, da smo v osmih mesecih več izgubili kakor pridobili. To nas vodi v propast. Blagoslov dela je postal delavcu prokletstvo: tisti, ki z delom vzdržuje človeško družbo, je iz nje izobčen. Tako hoče kapitalistična družba, proti kateri je posamezni delavec brez moči. Tovariši in tovarišice, zakaj se ne oklenete organizacije, ki smo jo osnovali za celo državo? Le tako združeni bomo močni. Prazne so besede za delavca: kdor prosi se mu da, kdor trka se mu odpre, mi prosimo in trkamo, pa ne dobimo nič. Združimo se, da bomo kaj večjeli! Vodstvo tobačne tovarne pa nujno pozariamo, da draginja narašča, da nam izposluje najnujnejše dohodke. Tovarna ima velike zasluge, hrane je dovelj, povejte, zakaj mora tobačno delavstvo stradati?

„Akcijoni“ odbori.

V št. 6 »Radničkoga lista«, ki izhaja v Zagrebu, čitamo v nekem članku, ki razpravlja o razmerah v »Savezu Metalcev - kovinarjev« tudi pasus, v katerem pravi člankar, da bo izredni kongres kovinarjev sklican po akcijskih odbori v Belgradu, Zagrebu in v Ljubljani. Nas zanima predvsem ta »akcijski« odbor, ki kaže postojati v Ljubljani. Predvsem bi radi vedeli, kdo je v tem odboru in kje je bil ta odbor izvoljen. Cela zadeva diši po celicah, zato naj bodo sodrugi kovinarji previdni, ter naj naznanijo vsako agitacijo, ki izhaja izven kovinarske organizacije svojemu podružničnemu odboru. Podružnični odbori pa naj nemudoma vse sumljive stvari sporoče centralnemu odboru, ki bo ukrenil vse, da obvaruje organizacijo pred novim cepitjem. Kovinarji! Po triletnem trudopolnem delu se vam je posrečilo zgraditi organizacijo, ki je danes vsaj za silo bojazmožna. Proti razdiračem ne bodite širokosrčni! Kdor razdira strokovno organizacijo, krađe delavcu kruh iz ust. Kovinarji, pustite svojo pest težko pasti! Boljše je odstraniti eno garjevo ovco, kot pustiti, da se okužijo pošteni ljudje. Proč z njimi!

Delavci in delavke!

Ta teden je izšla prva številka družinskega lista »Kresa«, ki ima poleg lepih slik, povesti in pesmi, toliko poučne vsebine za delavstvo da ne sme manjkati v nobeni delavski družini. Naročnina je tako nizka, da jo lahko utrpí vsaka družina. Pokažimo enkrat tudi mi delavci, da cenimo izobrazbo in lepe knjige holi kot zaduhlo gostilno in nabirajmo od hiše do hiše naročnike za ta list, ki stane za celo leto samo 80 K, za pol leta 40 K in za četrt leta 20 K. — Naročnino pošljite z natančnim naslovom na »Upravo Kresa«, Ljubljana, Aleksandrova cesta 5. — Kdor nahere deset novih naročnikov ter pošlje upravi naslove in denar bo dobil celo leto list zastonj. — Delavci in delavke vseh strok naročite, čitajte in agitirajte za list. V izobrazbi je naša bodočnost!

Mezdna gibanja.

Stavka mizarских pomočnikov traja že kakih 14 dni, ampak na vse pričakovanje delodajalcev delavstvo še ni upognilo izmozganega hrbta in ga tudi ne bo, ker kakor se nam zdi, hočejo gg. mojstri napraviti iz nas najpokornejše sluge, češ, kadar bodo dovelj izstradani, pridejo sami in nas poprosijo za košček kruha. Pa gg. delodajalci tega ne bodo dočakali nikdar, njih up bo izgubil kakor meglica v zraku. Gospodje, dovelj ste obogateli na naših žuljih, tudi mi imamo pravico živeti življenje človeka.

Mi vam nismo krivi, da ste prevzeli delo iz drugih pokrajin naše države na račun delavstva. Ste pač morali preje pomisliti, kaj čas lahko vse prinese. Sedaj je čas prepozen, bo že treba poseči globlje v žep in dati tudi delavstvu primerno življenje.

Zakaj pa nam pravzaprav gg. delodajalci nočejo zvišati plač? Nočejo zato, ker rabijo naše žulje za zabavo, izlete i. dr., ubogi delavec pa naj sedi pri frakelcu špirita, nezabeljenem krompirju, sočasno pa naj bo pokoren višji gospodi kakor afriški suženj. O gospodje, ti časi so minuli, tudi mi hočemo živeti.

Na kratko naj še opišemo, kako žive naši gospodje in kako delavec. Delodajalcu je treba za življenje, če ima ženo in dva otroke: za hrano dnevno najmanj 100 K, letno je to 36.500 K, za obleko letno 10.000 K, za stanovanje 2000 K, služkinja ga stane 2000 K, zabava in drugo 4000 K. To bi bilo najmanj, kar porabi družina takega gospoda.

Sedaj pa si oglejmo delavca, ki zasluži na uro 7, 8, 9 v najboljšem slučaju 12 K, kar znese dnevno 96 K. Kako se izhaja s tako plačo, naj javnost sama nresodi. Torej mislimo, da smo dovelj robovali. Naša dolžnost je, da se borimo za življenski obstoj sebe in svojih otrok.

Sodrugi-mizarji, vršite svojo dolžnost napram organizaciji in samim sebi. Vztrajajte v tem boju za življenje! Naprej, organizirani mizarji!

Lesni delavci.

Črnomelj, Dne 8. avgusta t. l. se bo vršil shod lesnega delavstva ob 10. uri dopoldne v prostorih g. Weissa v Črnomlju. Ker je dnevni red važen, se prosi polnoštevilne udeležbe.

Iz usnjarske stroke.

Podružnica čevljarских pomočnikov v Ljubljani je imela dne 17. t. m. svoj ustanovni občni zbor. Dobro obiskanemu zborovanju je med drugim poročal soodr. Krajcner iz Maribora, ki je podarjal važnost, da se delavstvo zaveda svojih nalog. Ker le združeni si moremo izvajati delavske pravice. — V odbor so bili nato izvoljeni sledeči člani: predsednik Andrej V., namestnik Križaj Franc, blagajnik Matko Vivoda, namestnik Mencej Ivan, tajnik Franc Kutnjak, preglednik Klanžar Ivan, Kosem Andrej. — Novi predsednik je ob zaključku zborovanja pozival odbornike in zaupnike ter člane, naj gredo na vztrajno delo, da se razširi naša organizacija. Le z močno organizacijo se more voditi uspešen boj zoper izkoriščevalce delavstva. — Zborovanje je zelo tepe uspelo. Pozivljamo vse člane, in v to stroko spadajoče tovariše, da se v čim večjem številu pridružijo organizaciji. — V boj za razširitev naše organizacije! — Novi odbor čevljarских pomočniških organizacije.

Dopisi.

Nesreče v jeseniškem plavžu. V ponedeljek, dne 18. julija ob 11. uri dopoldne je težko ponesrečil v valjarni na Javorniku predvaljavec soodr. Mohorič Jakob, star 57 let. Z žerjavom je pustil prenesti velik težak železni valjar v provizorično stojalo. Na licu mesta sta se nahajala s. Mohorič in s. Bizjak Jakob, ki sta hotela z železnimi drogi valjar uravnati in v tem trenutku je zdrsnila veriga pri čemer je s. Mohoriča tresčilo tako močno, da so ga težko poškodovanega na križu, prsih in na roki prenesli v tovarniško bolnišnico. S. Bizjak Jakob pa je dobil lahko poškodbo na licu. Upati je, da kmalu okrevata. Pri Martinovih pečeh na Savi je težko ponesrečil s. Dobro Pavel, star 32 let, še-le pred kratkim poročen. Pri premikanju železnega voza, na katerem so tvz. težke železne mulne, s katerimi se zalaga staro železo v topilne peči s strojem, je na eni strani zdrsnilo kolo iz osi, nakar je ena teh mulen padla na prsa s. Dobretu in ga pritislila še k nasproti stoječim vozovom. Težko poškodovanega na hrbtu in celem gornjem telesu, po glavi in rokah, so prenesli v tovarniško bolnišnico. Baje bo s težavo še okrevaj. Čudno je, da more zdrsniti kolo z osi? Vodstvo naj bi potrebno ukrenilo, da se vozove večkrat pregleda da ter bolje zavaruje, da se ne bodo dogajale pri tem delu vedno nesreče. Vse te nesreče je pripisati malomarnosti vodstva. Nadalje je ponesrečil dne 20. julija s. Kopčar Franc ob 9. uri dopoldne. Pri prenašanju žice v obročkih se mu je utrgala žila pri spolovilu in so ga v hudih bolečinah prenesli v tovarniško bolnišnico. S. Kopčar bo sicer kmalu okrevaj, najbrže pa ne bo mogel opravljati težkega dela. V tov. bolnišnici se nahaja nadalje še s. Srnak Martin, ki je bil zaposlen v Elektodni tovarni na Dobravi. Boleha na jetiki, nahaja se v bolnišnici že od 6. junija t. l. Upati je, da še ozdravi, osobito, ker ima po njegovih izjavi dober tek in hrane ima dosti in dobro. Sicer je še nekaj sodrugov v tukašnji bolnišnici. Vsi pošiljajo pozdrave onim na delu. Sodrugi in sodružice, ponesrečene in bolne sodruga vam priporočamo, da jih ob določenem času obiščete. — Zaupnik.

Obračaj Kranjske industrijske družbe na Jesenicah, Javorniku in Dobravi. Organizacija osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok v Ljubljani je po nalogu članstva podružnic Jesenice, Javornik in Dobrava, stavila vodstvu K. I. D. na Jesenicah zmerno spomenico zahtev za poslenege delavstva. Delavske zahteve so naletele na razne zapreke, kar sicer tam zaposleni kovinarji in drugi delavci nimajo povoda upoštevati, osobito z ozirom na dolgo, mirno potrpljenje z neverjetno nizko plačo. Predvsem se podjetje izgovarja na nepovoljno izšli carinski zakon, na podlagi katerega trdi podjetje, da ni zmožno vzdržati zunanje konkurence. Centralna vlada bi naj vendar imela predvsem pred očmi domače specializirano kvalificirane delavce in domačo industrijo, ter naj bi se ne kot tokrat carinski zakon urejalo tako, da udobnosti odgovarjajo le belgrajskim importerjem, kateri naročajo vedno domače potrebe v tujih državah, radi profita. Predvsem pa je žalostno, da mora kvalificirano delavstvo ne samo pri podjetju K. I. D., temveč drugod delati pri zaslihih delih, dočim nam je dobro znano, da so naročila za produkte, kateri bi se lahko izdelali doma v državi, pri drugih podjetjih v tujih državah naroča. N. pr. slučaj v Borovljah na Koroškem ima tamkajšnja industrija toliko naročil, da jih ne zmorejo in t. l. vse naročeno iz Jugoslavije: puške, žica, žrebili itd. Torej gospoda v Belgradu, ali res hočete, da bo Jugoslovanski delavec videl v Belgradu — prejšnji Dunaj . . . ?? Predvsem je naša parola, naj imajo kruha tu zaposleni delavci, za to naj tudi resnično poskrbi centralna vlada, ako hoče, da ne bo delavstvo iz bogate Jugoslavije iskalo dela, ki ga bo lahko dobilo — v državah. — o katerih se nas je vedno informiralo, da so na propadu. Predstavniku podjetja K. I. D. pa priporočamo, da

Istinski obrazložil položaj, naj se v tej krizi zadovoljijo tudi z malo manjšim profitom, ne da bi trajajočo krizo vedno izrabljali le v svojo korist! Vse do meje! Pozivamo pokrajinsko vlado, da se zavzame za prizadeto delavstvo! Nadalje se plaši delavstvo pri K. I. D. z neko idejo nekoga g. Savića iz Belgrada, kateri v nekem članu Belgrajskega trg. vestnika razpravlja, da je iz strateških ozirov priporočati premestitev vseh kovinskih obratov K. I. D. na Gorenjskem — v Zenico v Bosni. No, sicer so tovarne res na meji, toda, ali je to samo v naši državi? Kaj pa mala Belgija, ta bi morala biti iz strateških ozirov z. Svića predelana z njeno obmejno industrijo — cela v »kavernoe«, no kaj pa na Francoskem, Angleškem, Nemčiji in Avstriji, ali niso tam še večje industrije ob meji in na slabšem terenu iz strateškega ozira. Končno, pa saj je to itak vratolomno. Premestitev vseh teh obratov iz Gorenjske v Zenico bi trajalo najmanj 8 do 10 let. Kaj pa stanovanja, katerih tukajšnji delavci ne bodo hoteli pogrešati, ali bi se postavilo v Zenici, Šola itd., radovedni smo, kdo bo to ilko investiral. No, gotovo je, da so to ti strateški pomisleki še daleč, ter da bo pri vsem tem imelo tudi tukajšnje delavstvo besedo! — Zaupnik.

Vsem podružnicam Unije slov. rudarjev na znanje. Unijsko vodstvo je na predlog podružnice Trbovlje iz službe odpustilo dosedanjega tajnika Krofel Miha ter ga obenem tudi izključilo iz organizacije, to pa vsled njegovega nerednega in organizaciji škodljivega delovanja. To naj vzamejo vsi funkcionarji na znanje. Obenem opozarjamo vse podružnice, da naslavljajo vsa pisma, namenjena v Trbovlje, na ime Ivan Krušič, Delavski dom, Trbovlje. — Unijsko vodstvo.

Razno.

Pismena anketa. Nedavno je razpisalo ministrstvo za soc. politiko anketo, pri kateri se bo med drugim obravnavalo vprašanje, kako vpliva na produkcijo 8-urni delavnik. Delavske organizacije niso povabljene, da podajo svoje mnenje. Izkušnje, katere so se v tem oziru dobile v drugih deželah, potrjujejo soglasno, da 8-urni delavnik ni nikjer zmanjšal produkcije. Naši industrijalci in obrtniki, ki so poznani, da se prav radi drže starega kopita, bodo najbrž po večini mnenja, da delavec v 8 urah manj izdelaja kot v 12ih. Skušali bodo svoje trditve podpreti tudi z dokazi. Če bomo dobili v pogled v to, kar so razni delodajalci odgovorili, smo prepričani, da se nam bo v vseh slučajih posrečilo dokazati, da zmanjšane produkcije ni kriv 8-urnik. Za enkrat navajamo za svojo trditve samo en dokaz. Jeseniška žebeljarna, katere je imela pred vojno uveden 12-urni delavnik, je izdelala takrat mesečno 60 do 62 vagonov žebeljev. Sedaj ko je uveden 8-urnik se pa izdelaja mesečno pri isti množini delavcev tudi toliko, namreč 60 in celo 64 vagonov mesečno. Torej produkcija se ni znižala, prej bi lahko trdili, da se je zvišala. Pomisliti pa moramo še na to, koliko je delavec pred vojno s svojo plačo lažje izhajal kot dandanes. Prepričani smo, da bi te številke bile še ugodnejše, če bi delavci s svojo plačo dosegli vsaj eksistenčni minimum. Ministrstvo za soc. politiko naj vpliva na podjetnike, da bodo plačali svoje delavce razmeram primerno, potem šele naj razpisuje ankete. Pokazalo se bo, da se v 8 urah sistematičnega dela izdelaja več kot ob 12-urnem mučenju. Pa tudi sicer taka anketa ne more roditi zanesljivega rezultata, ker nimamo statistike ter bo večina zlasti malih podjetnikov, podala kot poročilo le dozdevne rezultate.

Svobodna tribuna. Dolgo časa smo pogrešali revijo, katere bi dala tudi funkcionarjem strokovnih organizacij prostor, kjer bi razpravljali popolnoma svobodno o problemih, ki se tičejo strokovnih organizacij. Sicer je bila v te svrhe ustanovljena revija »Demokracija« katere pa je imela to nesrečo, da je padla iz ene skrajnosti v drugo. Najprvo so jo imeli v rokah »mladini«, ki so v njej zmerjali Marksa, češ, da je bil nemški čifut. Potem je prešla v roke ekstremnih komunistov, ki zopet niso dovolili drugih razprav kot izključno tendenčno komunistične. Nazadnje je prešla, ta revija, ki se je med tem prekrstila v »Naše Zapiske« v roke ljudi, ki so zagovarjali krščanski svetovni nazor. Osebito so se pogrevali za znano klerikalno nazadnjaško »autonomijo«. Pri zadnjem občnem zboru je pa končno zmagala grupa, ki hoče napraviti iz

Naših Zapiskov

v restnici pravo

Svobodno tribuno.

kjer bo lahko s pogojem, da stvarne članke podpiše s polnim imenom, vsakdo svobodno razpravljati o delavskih problemih. Prostor v reviji bodo dobile tudi strokovne organizacije.

kjer bodo zaupniki teh lahko nemoteno razpravljali o vseh teoretičnih in praktičnih problemih. V ta namen sta bila v odbor izvoljena kot predstavnik strokovnih organizacij sodr. Iv. Tokan in F. Svetek. V odboru so zastopane tudi gospodarske in druge organizacije, kar služi kot garancija, da bo revija prinašala med drugim tudi dobre in poučne gospodarske razprave. Poskrbljeno je tudi, da se bo obdelavala tudi tvarina o soc. zakonodaji, pravovarstvu in komunalni politiki, za kar sta prevzela skrb sodruga dr. Ljekar in dr. Jelenc. Skratka revija bo taka da noben zaupnik, ki bo hotel vršiti svojo dolžnost, ne bo mogel biti brez nje. Revija ni draga, velja le borih 15 K za 3 mesece. Zaupniki naj jo naroče pri Upravi »Naših Zapiskov« poštini predal 168, Ljubljana, ali pa naj sporoče tajništvu kovinarske organizacije v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6/II, kjer bodo dobili potrebnih informacij. Kdor hoče druge izobraževati, mora kaj znati.

Deputacija Osred. društva kovinarjev je v sredo 20. t. m. ponovno obiskala poverjenika za soc. skrb, g. Ribnikarja, ter mu razložila stališče glede premestitve industrije v Bosno, ter glede novega carinskega zakona. V deputaciji je bila zastopana tudi jeseniška podružnica po s. J. Jeranu. Zastopniki organizacije so stavili glede te zadeve več predlogov, katere je obljubil g. poverjenik upoštevati. Tajništvo omenjene organizacije pripravlja za razbistritev te situacije večjo akcijo, na vseh pristojnih mestih, pri kateri bodo sodelovali tudi delavski poslanci. Kakor stvar stoji, je upati, da se bo posrečilo zadevo ugodno rešiti. Presenečenja seveda niso izključena.

Odpust delavcev v Guštanjih. Pri ponovni intervenciji Osred. društva kovinarjev na pristojnih mestih je dobilo tajništvo tega društva zagotovilo, da se bo odpuščanje za enkrat ustavilo. Nadaljnji koraki glede te stvari so v teku.

Zahvale.

Presrečno hvalo izrekam tem potom vsem rudarjem, ki so mi ob smrti moje žene darovali nabrani znesek K 562.60.

posebno se zahvaljujem rudarju Josipu Delalutu za darovani grobni spomenik. — Lovrenc Delalut, rudar, Helena - Črna.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

Sirite list „Delavec“.

Miši-podgane stenice-šurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porabljate naše najbolj preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 12.—, za podgane in miši K 12.—; za šurke, a posebno močna vrsta stane K 20.—; posebno močna tinktura za stenice K 12.—; uničevalec moljev K 10.—; prašek za uši v obleki in perilu K 10.— in 20.—; proti mravljam K 10.—; proti ušem pri perutni K 10; prašek proti mrčesom K 10.— in 20.—, proti ušom pri ljudeh K 5.— in 12.—; mazilo za uši pri živini K 5.— in 12.—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) K 10.—; mazilo proti garjam K 14.—

Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ul. 3.

COSULICH-LINE = TRST-AMERIKA =

New - Jork — Buenos — Ayres — Rio di Janeiro - Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja voznih listkov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure in jih obračunje po čistih

4%

Restni davek plača družvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obračunjejo po dogovoru. Posejila daje svojim zadrugnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročilu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se estomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA Franciškanška ulica šte. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice. -

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd. -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.